

1 Ciężar dowodu

1.1 Jakie zasady obowiązują w odniesieniu do ciężaru dowodu?

Szwedzkie prawo opiera się na zasadzie swobody dowodowej oraz zasadzie swobodnej oceny dowodów. Po przeprowadzeniu szczegółowej oceny wszystkich dowodów przedstawionych w sprawie sąd musi orzec, które fakty zostały udowodnione. O wadze dowodów decyduje sąd.

Niektóre zasady dotyczące dopuszczalności dowodów zostały ustanowione w orzecznictwie. Dotyczą one między innymi kwestii, na kim spoczywa ciężar dowodu. Zgodnie z ogólną, znacznie uproszczoną zasadą, od której istnieje wiele wyjątków, każdy, kto występuje z jakimś twierdzeniem, musi je także udowodnić. Jeżeli jednej ze stron łatwiej jest udowodnić dany fakt, ciężar dowodu spoczywa wówczas często na takiej stronie. Istotne znaczenie przy ustalaniu, na kim spoczywa ciężar dowodu, mogą mieć także trudności związane z przedstawieniem przez daną stronę dowodu dotyczącego konkretnych okoliczności. Jeżeli na przykład osoba żąda spłaty długu, musi ona udowodnić, że jej roszczenie w stosunku do strony przeciwnej nie jest bezpodstawne. Jeżeli strona przeciwna twierdzi, że płatność została już dokonana, wówczas to na niej spoczywa ciężar udowodnienia, że płatności dokonano. W przypadku roszczeń odszkodowawczych ciężar dowodu spoczywa zwykle na stronie, która twierdzi, że poniosła szkodę. Może się również zdarzyć, że ciężar dowodu w odniesieniu do danego faktu można odwrócić.

Jeżeli przedstawiony dowód jest niewystarczający, sąd nie może uwzględnić danej okoliczności jako podstawy swojej oceny. Jeżeli sprawa dotyczy oszacowania wartości zaistniałej szkody, istnieje wyjątek, zgodnie z którym sąd może, jeżeli przedstawienie dowodów dotyczących wysokości szkody jest niemożliwe lub bardzo trudne, oszacować wartość szkody na rozsądną kwotę.

1.2 Czy obowiązują zasady, które wyłączają konieczność dowodzenia niektórych faktów? W jakich przypadkach? Czy możliwe jest przedstawienie dowodu w celu obalenia szczególnego domniemania prawnego?

Zob. odpowiedź na pytanie 1.1.

1.3 Do jakiego stopnia sąd musi być przekonany o fakcie, aby oprzeć orzeczenie na istnieniu tego faktu?

Rodzaj sprawy warunkuje wymagania dotyczące wagi dowodu. W sprawach cywilnych zwykłym wymogiem jest potwierdzenie przedmiotowego faktu. W niektórych sprawach cywilnych wymóg dowodowy może być mniej restrykcyjny. Za przykład posłużyć mogą sprawy o ubezpieczenie konsumenckie, w przypadku których za wystarczające uważa się dowiedzenie większego prawdopodobieństwa wystąpienia zdarzenia objętego ubezpieczeniem.

2 Postępowanie dowodowe

2.1 Czy dowód przeprowadza się zawsze na podstawie wniosku strony czy sędzia w niektórych przypadkach może również przeprowadzić dowód z urzędu?

Za przedstawienie dowodów odpowiadają strony. W tzw. sprawach spornych, tj. w sprawach dotyczących kwestii, co do których strony nie są w stanie dojść do porozumienia, istnieje możliwość przeprowadzenia dowodu w sprawie przez sąd z urzędu. W sprawach o prawo do pieczy lub odwiedzin sąd może zatem zdecydować, że konieczne jest przeprowadzenie dalszych dowodów. W sprawach cywilnych, w których strony mogą osiągnąć porozumienie, zwanych sprawami bezspornymi, sąd nie może przeprowadzać nowych dowodów z urzędu.

2.2 Co się dzieje po przyjęciu wniosku dotyczącego przeprowadzenia dowodu?

Dowód przedstawia się na głównej rozprawie.

2.3 W jakich przypadkach sąd odrzuci wniosek dowodowy strony?

Sąd może odrzucić dowód, jeżeli fakty, które strona chce udowodnić, są nieistotne dla sprawy. Dotyczy to również sytuacji, w której dowód nie jest wymagany lub w oczywisty sposób nie przyniosłby skutku. Ponadto istnieją przepisy stanowiące, że na zeznania na piśmie można powoływać się tylko w wyjątkowych okolicznościach.

2.4 Jakie wyróżnia się środki dowodowe?

W Szwecji istnieje zasadniczo pięć różnych podstawowych form dowodów (środków dowodowych). Są to:

- dowód z dokumentu;
- przesłuchanie świadków;
- przesłuchanie strony;
- przesłuchanie biegłego;
- oględziny.

2.5 Jakie metody stosuje się w celu uzyskania dowodów ze świadków i czym się one różnią od środków uzyskiwania dowodów z biegłych? Jakie obowiązują zasady w odniesieniu do składania dowodów pisemnych i ekspertyz/opinii biegłych?

Świadka zasadniczo przesłuchuje się ustnie i w obecności sądu. Nie wolno powoływać się na pisemne zeznania świadka. Za zgodą sądu świadek może jednak posiłkować się notatkami, aby przypomnieć sobie istotne fakty. Strona powołująca świadka rozpoczyna przesłuchanie (jest to tak zwane przesłuchanie bezpośrednie), chyba że sąd zarządzi inaczej. Następnie strona przeciwna ma możliwość przesłuchania świadka.

Zgodnie z podstawową zasadą w przypadku dowodu z opinii biegłego biegły powinien złożyć oświadczenie na piśmie. Jeżeli wnioskuje o to jedna ze stron i nie jest to w oczywisty sposób nieistotne dla sprawy, biegłego należy również przesłuchać ustnie podczas postępowania. Przesłuchanie ustne należy także przeprowadzić, jeżeli konieczne jest bezpośrednio przesłuchanie w obecności sądu.

Jeżeli sprawa ma zostać rozstrzygnięta po zakończeniu rozprawy głównej – np. w celu przesłuchania świadka – dowody z dokumentów i opinie biegłego należy zasadniczo odczytać na głos podczas rozprawy, aby sąd był w stanie uwzględnić ten materiał w swoim orzeczeniu. Sąd może jednak postanowić, że dowód z dokumentu uznaje się za przedstawiony na rozprawie głównej bez konieczności jego odczytania na rozprawie.

2.6 Czy istnieją silniejsze i słabsze środki dowodowe?

Zgodnie z prawem szwedzkim zastosowanie ma zasada swobody dowodowej. Oznacza ona między innymi, że w prawie nie określono żadnych zasad dotyczących wagi różnych rodzajów dowodów. Sąd dysponuje natomiast swobodą oceny całego przedstawionego materiału i podejmuje decyzję w sprawie dopuszczenia poszczególnych dowodów w sprawie.

2.7 Czy udowodnienie określonych faktów wymaga oznaczonych środków dowodowych?

Zasada dopuszczalności dowodów oznacza, że nie ma przepisów stanowiących, że dowiedzenie określonych okoliczności wymaga przedstawienia określonych rodzajów dowodów. Zamiast tego sąd przeprowadza ogólną ocenę okoliczności sprawy, analizując to, co zostało już udowodnione.

2.8 Czy świadkowie są zobowiązani przepisami prawa do zeznawania?

Zgodnie z prawem szwedzkim zastosowanie ma ogólny obowiązek składania zeznań. Oznacza to, że zasadniczo osoba wezwana na świadka ma obowiązek zeznawać.

2.9 W jakich przypadkach mogą odmówić składania zeznań?

Obowiązkiem zeznawania w danej sprawie nie jest objęta osoba będąca bliskim krewnym strony. Świadek może odmówić komentarza na temat określonego faktu, jeżeli oświadczenie takie oznaczałoby, że świadek byłby tym samym zmuszony do ujawnienia, że popełnił przestępstwo lub postąpił nieuczciwie. W określonych okolicznościach świadek może również odmówić ujawnienia tajemnic handlowych. Istnieją pewne ograniczenia obowiązku zeznawania w przypadku określonych kategorii przedstawicieli wolnych zawodów, takich jak pracownicy służby zdrowia.

2.10 Czy osoba, która odmawia złożenia zeznań, może być ukarana lub zmuszona do zeznawania?

Osoba, która ma zostać przesłuchana jako świadek, zostaje wezwana do stawiennictwa w sądzie pod karą grzywny. Jeżeli świadek nie stawi się na rozprawie, nakłada się na niego grzywnę, chyba że jego niestawiennictwo wynikało z ważnej przyczyny, np. choroby. W przypadku niestawiennictwa świadka sąd może również zdecydować o doprowadzeniu świadka do sądu przez policję. Ponadto sąd może zarządzić aresztowanie osoby, która odmawia składania zeznań bez ważnego powodu.

2.11 Czy przewiduje się, że od niektórych osób nie można uzyskać dowodów?

Jeżeli osoba powołana na świadka ma mniej niż 15 lat lub cierpi na zaburzenia psychiczne, sąd sprawdzi, czy osobę tę można przesłuchać jako świadka, biorąc pod uwagę okoliczności sprawy. Zob. także część 2.9.

2.12 Jaką rolę odgrywa sędzia i strony w przesłuchaniu świadka? W jakich warunkach można przesłuchać świadka w trybie wideokonferencji lub za pośrednictwem innych środków technicznych?

Przesłuchanie świadków zwykle rozpoczyna strona powołująca świadka (przesłuchanie bezpośrednie). Następnie strona przeciwna ma możliwość zadania pytań świadkowi (przesłuchanie krzyżowe). Po przesłuchaniu przez stronę przeciwną strona, która wezwała świadka, oraz sąd mogą zadawać dodatkowe pytania. Sąd ma obowiązek oddalenia pytań, które w oczywisty sposób nie mają związku ze sprawą lub które wprowadzają w błąd lub są z innego względu niewłaściwe.

Strony, świadkowie i inni uczestnicy rozprawy sądowej muszą mieć możliwość udziału w rozprawie na odległość za pośrednictwem wideokonferencji, jeżeli nie jest to niewłaściwe. Nadal obowiązuje jednak główna zasada, zgodnie z którą uczestnicy rozprawy muszą stawić się w sądzie osobiście.

Przesłuchanie świadka może odbyć się drogą telefoniczną, jeśli jest to odpowiednie w danej sprawie, biorąc pod uwagę koszty związane z pojawieniem się świadka na sali sądowej oraz znaczenie osobistego przesłuchania świadka podczas rozprawy.

3 Ocena dowodów

3.1 Czy istnieją ograniczenia nałożone na sąd dotyczące uwzględniania przez sąd w orzeczeniu dowodów, które zostały zebrane przez stronę niezgodnie z prawem?

Zasada swobody dowodowej oznacza, że tylko w nielicznych wyjątkowych sytuacjach wykorzystywanie określonych rodzajów dowodów jest zabronione. Zatem fakt, że dowód zdobyto w sposób niedozwolony, zasadniczo nie uniemożliwia powołania się na ten dowód podczas procesu. Może mieć to jednak znaczenie, jeżeli takiemu dowodowi przypisuje się ograniczoną wartość dowodową przy ustalaniu wagi dowodów.

3.2 Czy moje oświadczenie, jako strony w sprawie, uznaje się za dowód?

Strona nie może zeznawać; można ją jednak przesłuchać pod przysięgą i w takim przypadku strona ponosi odpowiedzialność karną za prawdziwość przekazywanych informacji.

Ostatnia aktualizacja: 05/11/2015

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.